

Patyčios

KĄ GALI PADARYTI TĖVAI?

Kas yra patyčios?

Patyčios - tai tyčinis, pasikartojantis, agresyvus vaikų ir paauglių elgesys, nukreiptas į silpnesnį vaiką, siekiantis sukelti jam skausmą - fizinį arba emocinį. Patyčios - tai:

- prasivardžiavimas
- erzinimas
- grasinimas
- mušimas
- spardymas
- stumdymas
- apkalbinėjimas
- ignoravimas
- daiktų gadinimas
- daiktų ar pinigų atiminėjimas

Patyčios vyksta:

Labai dažnai patyčias vaikai patiria mokykloje ar greta mokyklos: pakeliui į, iš mokyklos, klasėse, koridoriuose ir pan. Tačiau patyčias vaikai patiria ir kiemuose, šalia namų, žaidimo aikštelėse, parkuose ir kitose vietose, kur vaikai lankosi, leidžia savo laisvalaikį.

Ar Jūsų vaikas patiria bendraamžių tyčiojimąsi?

Nėra specifinių ženklų, rodančių, kad Jūsų vaikas patiria kitų bendraamžių patyčias ar priekabas. Tačiau gali būti, jog Jūsų vaikas sunkiai bendrauja su vienmečiais ir, galbūt, patiria jų tyčiojimąsi. Jei pastebėjote, kad vaikas:

- grįžta iš mokyklos su sugadintais daiktais, praradęs daiktą ar pinigus,
 - turi mėlynių, įdrėskimų ar panašių žymių,
 - pradėjo eiti kitu keliu iš namų į mokyklą,
 - pradėjo nenorėti eiti į mokyklą be jokios aiškios priežasties,
 - grįžęs iš mokyklos būna irzlus, nuliūdęs ar neįprastai emocingas.
- Kuo galite padėti savo vaikui, jeigu jis patiria bendraamžių patyčias?**

Sužinojus apie tai, kad Jūsų vaikas patiria bendraamžių patyčias, jums gali būti pikta arba liūdna. Kartais Vaikų linijai vaikai pasakoja, kad nedrįsta tėvams sakyti apie patiriamas patyčias, nes bijo nuliūdinti savo tėvus. O kartais vaikai nepasakoja tėvams apie patyčias, nes baiminasi, kad tėvai jais nepatikės arba tiesiog pasakys "Nekreipk dėmesio!".

- Jei vaikas papasakoja Jums, kad patiria bendraamžių patyčias, pirmiausiai išklausykite jį. Leiskite vaikui išpasakoti viską, kas jam nutiko.
- Pasakodamas apie bendraamžių patyčias vaikas gali laikyti save skundiku. Būtinai pasakykite savo vaikui, kad jis gerai padarė, papasakodamas Jums apie tai.
- Nepulkite sakyti "Nebūk skystablauzdis, juk tave tik erzina!", "Visa tai praeis...", "Tvarkykis su tuo pats." Negalvokite, kad vaikas pats vienas susitvarkys su patyčiomis. Jei vaikas pasakoja Jums apie tai, kas vyksta, jis prašo Jūsų pagalbos.
- Nekaltinkite vaiko dėl patiriamų patyčių, sakydami: "Pats esi kaltas dėl to..." Vaikai nėra kalti dėl to, kad iš jų tyčiojasi.
- Galbūt Jūs nujaučiate, kad Jūsų vaikas patiria patyčias, tačiau nedrįsta jums nieko pasakoti. Tuomet gal galite paklausti apie tai savo vaiko draugų ar mokytojų.
- Labai svarbu, kad Jūsų vaikas kam nors papasakotų apie patiriamas patyčias. Jeigu jis atsisako apie tai kalbėti su Jumis, pasiūlykite jam pasikalbėti su kuo nors kitu - šeimos nariu, mokytoju arba paskambinti į Vaikų liniją.
- Kai Jūsų vaikas papasakoja apie patyčias, labai svarbu, kaip Jūs reaguojate ir elgiatės toliau. Nevertėtų elgtis skubotai, pavyzdžiui, pulti susitikti ir pasikalbėti su besityčiojančio vaiko tėvais. Gali būti, kad būtent tokio elgesio Jūsų vaikas bijo. Jis gali baimintis, kad dėl to patyčios tik dar labiau sustiprės.
- Būtinai aptarkite kartu su vaiku, ką ir kaip toliau daryti. Galbūt Jūs galite vaikui pasiūlyti užrašyti, kaip iš jo tyčiojamas.
- Aptarkite galimybę drauge nueiti pasikalbėti su mokytojais. Gali būti, kad vaikas norės kalbėtis ne su savo auklėtoju, o su kitu mokytoju, su kuriuo kalbėdamas jis jausis saugiai.
- Labai svarbu, kad Jūs kalbėtumėtės su mokytojais apie patyčias, kad jie žinotų, kas vyksta. Gali būti, kad šaipomasi ne tik iš Jūsų vaiko, bet ir iš kitų vaikų. Negalvokite, kad Jūs keliate nemalonumus mokytojams ar bereikalingai eikvojate jų laiką. Jūs galite pasikalbėti ir su mokyklos direktoriumi ar direktoriaus pavaduotoju ir su jais pasitarti, kaip reaguoti į situaciją ir elgtis toliau.
- Prisiminkite, kad sumažinti ar sustabdyti patyčias - ne vieno žmogaus

jėgoms. Efektyviam šios problemos sprendimui reikalingas aktyvus mokytojų, mokyklos administracijos, tėvų ir moksleivių įsitraukimas.

- Patyčios nesiliauja iš karto. Tam reikia laiko. Padrąsinkit savo vaiką ir toliau pasakoti Jums apie tai, kas vyksta.
- Labai svarbu, kad savo vaikui sakytumėte, jog jį mylite ir stengiatės padaryti viską, kas įmanoma, kad jis jaustųsi saugus.

Jeigu Jūsų vaikas tyčiojasi iš kito...

Jūs galite nujauti, kad Jūsų vaikas tyčiojasi iš kitų vaikų, jei pastebėjote, kad jis yra linkęs su bendraamžiais elgtis agresyviai, kilusius nesutarimus ar konfliktus spręsti jėga, arba netikėtai įsigyja pinigų, namo parsineša Jums nematytų daiktų, kurių jis pats negalėtų nusipirkti.

Sužinoję apie priekabiaujantį savo vaiko elgesį, Jūs galite labai nusivilti savo vaiku ar supykti ant jo. Gali kilti mintis nubausti vaiką. Tačiau geriau susilaikyti ir pamėginti suprasti, kas skatina jį taip elgtis. Kas galėtų skatinti jį tyčiotis iš kitų vaikų? Kartais vaikai pradeda tyčiotis reaguodami į kažkokius įvykius. Galbūt buvo kokių nors svarbių pasikeitimų ar įvykių šeimoje ar mokykloje? Galbūt vaikas turi kažkokių sunkumų mokykloje, su kuriais jis pats nesusitvarko? Galbūt iš Jūsų vaiko taip pat kas nors tyčiojosi?

Ką daryti?

- Pirmiausiai pamėginkite ramiai pasikalbėti su savo vaiku apie tai, kas vyksta. Paskatinkite jį kalbėti ir papasakoti, kas skatina jį taip elgtis. Galbūt Jūsų vaikui reikalinga Jūsų pagalba?
- Jei nepavyksta su vaiku pasikalbėti iš pirmo karto, turėkite kantrybės. Parodykite vaikui, kad jums rūpi, kas vyksta ir esate sunerimęs dėl jo.
- Siekiant sumažinti vaiko agresyvumą, gali prireikti ir kitų žmonių pagalbos: kitų šeimos narių, mokyklos psichologo, auklėtojo ar mokytojo.
- Nesitikėkite staigių vaiko elgesio pokyčių. Gali reikėti daug pastangų ir laiko, kad patyčios sumažėtų.

Parengta pagal Vaikų linijos informaciją.

Parengė gimnazijos psichologė Jūratė Laurinavičiūtė